

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Левченко Д.А.

здобувач вищої освіти ступеня магістра,

Науковий керівник: Швед О.В.

кандидат соціологічних наук, доцент,

Київський університет імені Бориса Грінченка

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА ЩОДО ДІТЕЙ

Проблема насильства щодо дітей, на жаль, існувала в усі часи, серед усіх народів, релігій та культур. Факти про дітовбивства, жорстокі та принизливі інші форми насильства щодо дітей надходять до нас ще з часів стародавніх. Останні документи про масштаби та вплив насильства щодо дітей чітко вказують, що і сьогодні це дуже серйозна та вагома глобальна проблема. «Насильство трапляється вдома, в школах та на вулиці; на робочих місцях, в розважальних закладах, в центрах догляду та утримання дітей. Порушниками можуть виступати батьки, інші члени родини, вчителі, піклувальники, представники правоохоронних органів та інші діти... Насильство наражає на ризик не тільки здоров'я дитини, але і її здатність навчатися та виростати у дорослу людину, спроможну створювати нормальну родину та громаду. Насильство щодо дітей не має жодного виправдання. Якщо вдасться визначити та вирішити основні причини цього явища, то його цілком можна запобігти», – зазначив Кофі Аннан у 2006 році, у своїй доповіді на посаді Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй [1, с. 1].

Тривалий час проблема насильства щодо дітей вважалася прерогативою усталених звичаїв та традицій виховання підростаючого покоління (зокрема, сімейного виховання) і залишалася поза сферою правового регулювання та соціально-педагогічного впливу. З давніх часів держава принципово не втручалася у стосунки дорослих – батьків, опікунів, піклувальників, педагогів – та дітей, не обмежувала батьківську владу. Однак сучасне цивілізоване суспільство категорично заперечує припустимість жорстокого поводження з дітьми, різних форм насильства щодо дітей як з боку батьків та інших членів сім'ї, так і з боку сторонніх осіб, які беруть участь у

вихованні дитини або турбуються про неї (вихователів, учителів, викладачів, тренерів, лікарів тощо) [1, с. 1].

Сексуальне насильство або розбещення дітей та інцест – це будь-які сексуальні стосунки/взаємодія з дитиною, в яких дитина використовується дорослим або іншою дитиною для задоволення сексуальних потреб. Сексуальне насильство включає в себе статеві зносини (коїтус), оральний і анальний секс, взаємну мастурбацію, інші тілесні контакти із статевими органами. До сексуального розбещення відносять також залучення дитини до проституції, порнобізнесу, оголення перед дитиною статевих органів і сідниць, підглядання за нею, коли дитина цього не підозрює: під час роздягання, відправлення природних потреб. Такий вид насильства може здійснюватись тим, кому дитина довіряє, включаючи батька, брата/сестру, далекого родича, друга, вчителя, старшого керівника або будь-якого піклувальника; будь-яка особа, наділена владою, повноваженнями і функцією контролю над дитиною.

Виділяють контактний і неконтактний спосіб сексуального насильства що до дітей.

До контактного насильства спеціалісти відносять:

- 1) статевий акт з дитиною, здійснений вагінальним, анальним і оральним способом;
- 2) мануальний оральний, генальний чи будь-який інший тілесний контакт з статевими органами дитини, а також доторки до ерогенних зон тіла дитини;
- 3) введення різних предметів у піхву чи анус;
- 4) обопільна мастурбація зі сторони дорослого та дитини.

До неконтактного сексуального насильства щодо дитини належать:

- 1) демонстрація еротичних і порнографічних матеріалів дитині або перегляд таких у присутності дитини;
- 2) здійснення статевого акту у присутності дитини;
- 3) демонстрацію оголених геніталій дитині (ексгібіціонізм);
- 4) підглядання за дитиною під час здійснення нею інтимних процедур (вуаеризм);
- 5) залучення дитини до комерційного сексу та порнобізнесу [2, с. 55].

Короткостроковими наслідками сексуального насильства можуть бути різного виду розлади: у молодших школярів часто спостерігається регресивна поведінку, наприклад, вони можуть почати мочитися в ліжку, смоктати палець. В них може виникнути страх перед чоловіками. Вони можуть стати примхливими, боятися темряви, відмовлятися спати на самоті.

У деяких проявляється надмірний інтерес до сексу, сексуальних ігор, що може привести до того, що їм не дозволять гратися з іншими дітьми.

Довготривалі наслідки сексуального насильства:

- порушення фізичних та емоційних кордонів протягом життя;
- порушення відносин із своїм тілом, тілесної експресії, стиля рухів;
- сексуалізація поведінки;
- поведінкові розлади: мастурбація, цікавість до питань сексу, показ геніталій, агресивна сексуальна поведінка, мазохізм, інші;
- ненависть, страх, залежність, депресія [3, с. 213].

Діти, які пережили сексуальну травму – відчують, що це погано. Намагаються передати суть того, що сталося словами, поведінкою. Їх важко зрозуміти, їм потрібна особлива чуйність. Іноді вони нічого не розповідають, соромляться того, що сталося, відчують страх. Думають, що, можливо, вони одні з такими проблемами. Більшість дітей додумують те, що трапилося або обіграють його. Одні вважають, що душа відлітає з тіла, коли це трапляється, інші ж переконують себе в тому, що це поганий сон, треті – що все сталося не з ними, а з кимось іншим [3, с. 213].

Список використаних джерел:

1. Журавель Т.В. Соціально-педагогічна робота з профілактики насильства щодо дітей / Т.В. Журавель // Соціальна педагогіка : навч. посібник / За заг. ред. О.В. Безпалько; авт. кол. О.В. Безпалько, І.Д. Зверєва, Т.Г. Веретенко та ін. – К. : Академвидав, 2013. – С. 197–209.
2. Інформаційно-методичні матеріали та аналіз нормативно-правової бази з питань попередження насильства над дітьми в сім'ї та поза нею / [Брижик В.О., Журавель Т.В., Кочемировська О.О. та ін.] ; за ред. Журавель Т.В., Христової Г.О. – К. : ТОВ «К.І.С.», 2010. – 238 с.
3. Поліщук Ю.Й. Насильство над дітьми як соціально-педагогічна проблема / Ю.Й. Поліщук // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Серія соціально-педагогічна. Вип. 13 / за ред. Л.П. Мельник, В.І. Співака – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2009. – С. 213-220.